

Kauppan aukioloajoista

Syyskuu on alkanut ja yksi alkavan syksyn merkeistä on, että kaupat ovat taas kiinni sunnuntaisin marraskuuhun saakka. Se, onko tämä positiivista vai negatiivista, on kokonaan toinen asia. Erilaisia mielipiteitä kuitenkin riittää sekä vapaiden aukioloaikojen puolesta että niitä vastaan. Näkemyksiään ovat ilmaisseet niin poliitikot, ammattiyhdistysliikkeet mm. Suomen Elintarviketyöläisten Liitto SEL ry, kaupan järjestöt ja kauppiaat. Näkemykset ovat pitkälti riippuvaisia siitä, miten ne parhaiten itse kunkin omia intressejä palvelevat. Kaupan järjestöt ovat puolesta ja useat kauppiaat taas vastaan. Eräs ministeri on väittänyt, että vapaisiin aukioloaikoihin liittyvä kilpailu pitää hintojen nousun kurissa tai jopa alentaa hintoja. Toinen ministeri taas on väittänyt, että inflaation hillitsemisen lisäksi palvelu parantuisi. SEL ry on puolestaan esittänyt, että kyseessä olisi kansanterveydellinen riski, koska kauppojen vapaat aukioloajat lisäisivät elintarviketyöläisten painetta viikonlopputyöhön.

Omalta osaltani voin todeta, että henkilökohtaisesti käyn mielelläni sunnuntaisin kaupassa ja vieläpä illalla ennen kauppojen sulkeutumista, koska silloin ei ainakaan tarvitse asioida ns. ruuhka-aikaan. Yhtä hyvin tiedän, että suurin osa leipomoalan yrittäjistä ei ole innostunut vapaista aukioloajoista, koska ne vain lisäisivät työtä viikonloppuisin, kun tuoreita leipomotuotteita tarvittaisiin kaupassa myös sunnuntaisin. Tämä vähentäisi entisestäänkin vähäistä vapaa-aikaa ja aiheuttaisi lisää kustannuksia.

Näkemyksistä, että vapaiden aukioloaikojen myötä palvelu paranee, on mielenkiintoinen. Jos kyseessä on autoileva perhe, joka käy sunnuntaisin autolla hypermarketissa, niin palvelun voidaan vapaiden aukioloaikojen myötä hyvinkin väittää paranevan. Mutta jos kyseessä on ilman autoa oleva eläkeläinen ja jos lähikauppoja kuolee, kuten oletettavaa on, niin tällaisten eläkeläisten kannalta palvelun ei varmaankaan voida sanoa parantuvan.

Varmaa on kuitenkin se, että vapaat aukioloajat eivät ainkaan hillitse inflaatiota puhumattakaan hintojen laskusta, pikemminkin päinvastoin. Sunnuntaisin työtä tehdään kaupassa tuplapalkalla. Myös elintarvikealan yrityksissä viikonlopputyö lisääntyy ja siten lauantailisien ja sunnuntaityökorvausten määrä kasvaa ja kustannukset vain nousevat. Myös ylitöiden määrä voi lisääntyä. Näillä ei voi olla muuta vaikutusta, kuin hintoja korottava vaikutus. Niin tai näin vapaiden aukioloaikojen osalta ei taida yksimielisyyttä löytyä.

Toinen kauppojen aukioloaikoihin liittyvä erikoisuus on se, että juhlapäihinä (esim. uudenvuodenpäivä, loppiainen, äitienpäivä) kaupat eivät saa olla auki, eivät edes pienet lähikaupat, mutta huoltoasemien yhteydessä olevat kaupat saavat olla vapaasti auki. Mihin tämä perustuu? Kun joku pystyttää kaupan ja kahvilan yh-

teyteen muutaman bensapöntön, joista joku asiakas voi jopa joskus käydä tankkaamassa autoa, niin tämän varjolla voidaan juhlapäihinäkin pyörittää kaupaa. Tällä kummastelulla en tarkoita sitä, etteivätkö nämä huoltamokaupat saisi olla juhlapäihinä auki, vaan sitä, että olisi kohtuullista, että ainakin lähikaupat saisivat halutessaan olla myös tällöin auki.

No on Suomessa muitakin erikoisia säännöksiä. Kun joku äveriäs palkka-johtaja optiotuloineen ajaa ylinopeutta 21 kilometriä tunnissa, hän voi saada ns. päiväsakkona monen kymmenentuhannen euron sakon. Joku toinen henkilö, esimerkiksi opiskelija, voi saada samasta ylinopeudesta noin sadan euron sakon. Samasta rikkeestä siis hiukan erilainen rangaistus. Perusteluna tähän on kuulemma se, että varakkaan henkilön sakon tulee olla vähävaraisen henkilön sakkoa suurempi, koska tarkoituksena on, että rangaistus koskisi henkilön taloudelliseen asemaan samalla tavoin varallisuudesta riippumatta. Niinpä, mutta jos molemmat ajavat ylinopeutta enintään 20 kilometriä tunnissa, niin he molemmat saavat rikesakkona 115 euroa. Yhden kilometrin nopeuden lisäys muuttaa sitten tilanteen täysin. Kyllä on Suomi sitten oikeudenmukainen maa! Hämmästyttävintä tässä on kuitenkin se, että enemmistö suomalaisista taitaa pitää tätä ihan oikeasti oikeudenmukaisena. Ovatkohan suomalaiset vähän kateellista kansaa?

”Kun joku pystyttää kaupan ja kahvilan yhteyteen muutaman bensapöntön, joista joku asiakas voi jopa joskus käydä tankkaamassa autoa, niin tämän varjolla voidaan juhlapäihinäkin pyörittää kaupaa.”

Mika Väyrynen

Mika Väyrynen